

Motion till riksdagen 2025/26:130

av **Jamal El-Haj (-)**

Praktik på rätt nivå och snabbare validering för invandrade akademiker

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att praktik i största möjliga mån ska matcha utbildning och yrkesbakgrund, ha kvalitetssäkrade handledningsrutiner och bidra till sociala och professionella nätverk som stärker etableringen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla och snabba på processen för validering och legitimering, särskilt inom reglerade yrken, och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra tillgången till information genom en central, användarvänlig digital portal – exempelvis via UHR eller Arbetsförmedlingen – och tillkännager detta för regeringen.

Praktik på rätt nivå och snabbare validering för invandrade akademiker

Sverige tar varje år emot många människor med hög utbildning och värdefull yrkeskompetens. Trots detta hamnar många i arbeten som inte motsvarar deras kunskaper. Läkare, sjuksköterskor, lärare och andra akademiker riskerar att fastna i jobb långt under sin kompetensnivå, ofta på grund av långsamma och otydliga processer för praktik och validering.

När praktik kopplas till rätt kompetensområde får nyanlända möjlighet att använda sina kunskaper och bygga viktiga professionella kontakter. Praktiken blir en väg in i yrkesgemenskapen där arbetsgivare lär känna individen och kan bedöma yrkeskunskaper i praktiken. Särskilt inom reglerade yrken, som vård och undervisning, är detta avgörande. Praktik på rätt plats ökar chanserna till anställning betydligt. Arbetsgivare vågar då rekrytera personer de redan sett fungera i arbetsmiljön.

Rätt matchad praktik är därför mer än en tidsbegränsad sysselsättning – det är ett strategiskt verktyg för att bygga förtroende, nätverk och relationer som leder till långsiktig etablering. Detta stärker både individen, arbetsplatsen och samhället.

Bakgrund och nuläge

En majoritet av invandrade akademiker har utländsk utbildning, men många hamnar i yrken långt under sin kompetensnivå. SCB visar att en betydande del inte arbetar inom sina utbildningsområden. Forskning pekar också på att praktikplaceringar ofta inte är kopplade till tidigare yrkesbakgrund, vilket kan leda till ”inlåsning” i lågkvalificerade arbetsuppgifter.

Studier visar samtidigt att arbetsnära praktik ökar chansen till anställning. Jobbsprånget är ett exempel på en modell där högutbildade invandrare får anställning efter praktikperioden. Här blir praktiken både en kompetensmatchning och en dörr in på arbetsmarknaden.

Validering av utländsk utbildning är en annan avgörande faktor. UHR:s studie från 2022 visar att formell bedömning av examina förbättrar etableringen och minskar risken för överkvalificering. I dag erbjuder UHR en webbtjänst för utlåtanden, men för reglerade yrken krävs legitimation från myndigheter som Socialstyrelsen och Skolverket. Dessa processer är ofta långsamma och oklara, vilket skapar hinder.

Problem och behov

Många nyanlända med hög utbildning erbjuds praktik som inte matchar deras kompetens. Det leder till frustration och bortfall av viktiga resurser. Valideringsprocesser är byråkratiska och långdragna, särskilt för reglerade yrken. Resultatet blir att individer tappar motivation och att samhället går miste om kvalificerad arbetskraft.

Jamal El-Haj (-)